

PROBLEMATIKA UPORABE PIROTEHNIČNIH IZDELKOV MED BOŽIČNO-NOVOLETNIMI PRAZNIKI 2010/2011 - ANALIZA

V policiji smo analizirali analizo problematike uporabe pirotehničnih izdelkov med božično-novoletnimi prazniki 2010/2011. Skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport ter Inštitutom za varovanje zdravja Republike Slovenije smo nadaljevali s preventivnimi aktivnostmi za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov. S sprejemom Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI) v letu 2008 je bila uveljavljena enotna klasifikacija pirotehničnih izdelkov v skladu z evropsko direktivo o dajanju pirotehničnih izdelkov na tržišče, hkrati pa še prepoved prodaje, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok (petard). Zaradi njihove uporabe so se državljani v preteklih letih najpogosteje pritoževali, ti izdelki pa so povzročili tudi skoraj vse telesne poškodbe, ki so nastale pri uporabi pirotehnik. Kljub prepovedi uporabe petard nismo spreminjali slogana akcije, saj je osnovni namen akcije ostal nespremenjen.

Zelo dobro lahko ocenimo izvedene naloge in aktivnosti policijskih uprav in policijskih postaj, ki so vodile ali se vključevale v različne projekte na regionalnem in lokalnem nivoju. Prav tako lahko zelo pozitivno ocenimo odziv javnih medijev, ki so veliko prispevkov namenili problematiki uporabe pirotehničnih izdelkov ter nesreč pri njihovi uporabi z opozorili zdravstvenih služb in pozitivno prikazali preventivne aktivnosti policije ter zakonske omejitve. Državljeni so se na različne načine pozitivno odzvali na prepoved uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok. Zaradi te prepovedi je bilo v zadnjih prednovoletnih obdobjih manj pokanja kot prej, novoletna praznovanja bolj prijetna, pa tudi vznemirjanja živali je bilo manj.

Ocene policijskih uprav kažejo, da je bila sprememba ZEPI upravičena in na splošno dobro sprejeta. Tudi splošen vtis glede uporabe pirotehničnih izdelkov je boljši. Še vedno ostajajo problematične nezakonita uporaba v nasprotju z navodili proizvajalca, lastna izdelava ali predelava ter uporaba nekvalitetnih izdelkov, kupljenih na črnem trgu.

1. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI POLICIJE

Temelj preventivnih aktivnosti je, kljub spremembi zakonodaje leta 2008, s katero so bili prepovedani nakup, posest in uporaba pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok, tudi v lanskem letu predstavljal projekt Bodi zvezda, ne meči petard. Ministrstvo za šolstvo in šport letos na osnovne šole ni pošiljalo okrožnic kot v preteklih letih. Zato so se policijske postaje same dogovarjale za preventivne aktivnosti v osnovnih šolah. Ciljno skupino so predstavljali učenci šestih razredov. Inštitut za varovanje zdravja RS je pomagal pri razdelitvi plakatov v zdravstvenih zavodih. Policijske uprave so zagotovile izvedbo naslednjih nalog in aktivnosti:

- medijsko opozarjanje javnosti na prepoved nakupa, posest in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok, ter na nevarnosti pri njihovi nepravilni uporabi;
- pristojnosti in ukrepanje policije v primeru kršitev ter namen preventivnih aktivnosti;
- razdelitev pripravljenih plakatov osnovnim šolam, tudi podružnicam in osnovnim šolam s prilagojenim programom, in predstavitev problematike v posameznih oddelkih;
- vključevanje policijskih postaj za izravnalne ukrepe v ugotavljanje morebitnih prevozov pirotehničnih izdelkov preko notranjih meja z namenom prodaje na črnem trgu;
- sodelovanje z upravljavci tržnic in boljših sejmov z namenom preprečitve nelegalne prodaje pirotehničnih izdelkov;
- represivno ukrepanje v primeru ugotovljenih kršitev.

2. PREGLED NEKATERIH UKREPOV IN DOGODKOV

Policisti so med 20. novembrom 2010 in 10. januarjem 2011 ugotovili 175 (171) kršitev Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih. To pomeni porast za 2,9 % v primerjavi z letom pred tem. Zoper kršitelje je bilo podanih 71 obdolžilnih predlogov ter 33 kazenskih ovadb (poškodovanje premoženja, ogrožanje drugih), izdanih je bilo 44 odločb v hitrem postopku in 25 plačilnih nalogov, preostanek so opozorila in poročila drugim institucijam. Največ je bilo ugotovljenih prekrškov 5. točke prvega

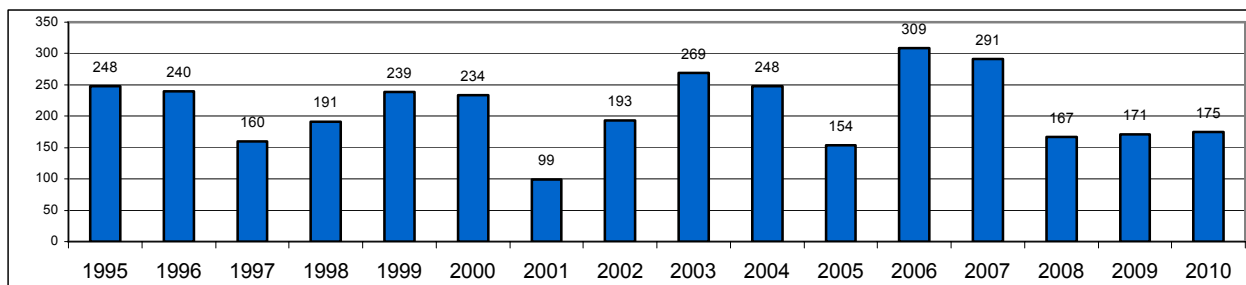
odstavka 48. člena ZEPI (uporaba pirotehničnih izdelkov v nasprotju s tretjim in petim odstavkom 35. člena). Največ kršitev so obravnavali policisti PU Ljubljana (60), sledijo policisti PU Maribor (22), PU Murska Sobota (20) in PU Celje (18). Najmanj kršitev je bilo ugotovljenih na območju PU Kranj in PU Postojna (po 7). Za območje PU Murska Sobota je v statističnih podatkih upoštevana poškodba otroka, ki je nastala po 10. januarju 2011.

Tabela 1: Pregled represivnih ukrepov policije, poškodb in poškodovanj premoženja

	Kršitve		Poškodbe oseb				Poškodovanje premoženja	
	2009	2010	SKUPAJ		OTROCI		2009	2010
			2009	2010	2009	2010		
CE	8	18	1	1	1	0	12	5
KP	5	11	0	3	0	3	5	9
KR	11	7	1	4	1	0	2	2
KK	6	11	2	1	0	0	2	1
LJ	68	60	4	6	0	3	29	30
MB	33	22	2	2	0	0	6	8
MS	16	20	4	4	0	1*	0	1
NG	12	12	4	1	0	0	2	2
NM	5	12	1	0	0	0	2	2
SG	4	12	3	1	0	0	1	0
PO	3	7	1	3	0	2	2	2
SKUPAJ	171	175	23	25	4	9	63	62

Pregled kršitev je predstavljen tudi v spodnjem grafu.

Graf 1: Kršitve v obdobju 1995-2010

Zaseženih je bilo 129.825 pirotehničnih izdelkov (17,3 % porast), predvsem v notranjosti države (11 zaseženih pirotehničnih izdelkov na meji na PU Postojna). Od izrazitega padca zasegov leta 2004 zaradi ukinjanja nadzora blaga na notranjih mejah beležimo konstantno rast zasegov. Rast je posledica krepitve črnega trga na eni strani in učinkovitega dela nadzornih organov, saj je policija s CURS, TIRS in IRSNZ v prednovoletnem obdobju 2010/2011 opravila 71 skupnih nadzorov. Pri zasegih je bila najbolj uspešna PU Celje z 92.655 zaseženimi pirotehničnimi izdelki, sledijo PU Ljubljana s 13.557 in PU Maribor z 12.623.

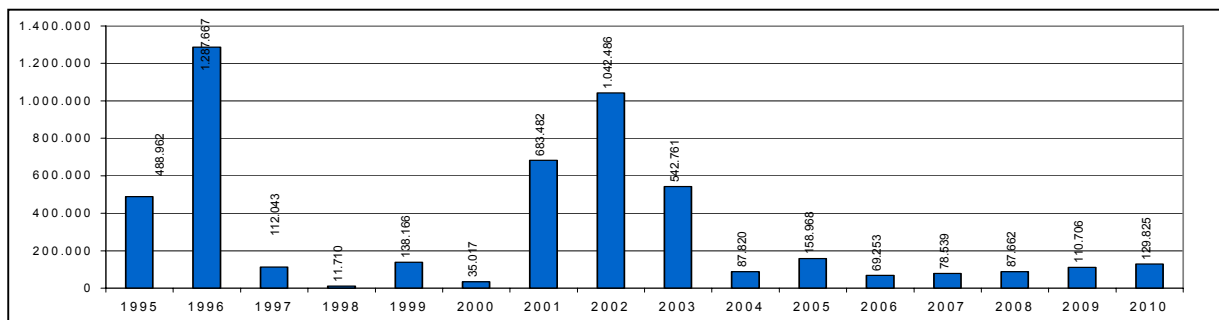
Tabela 2: Pregled podatkov o zaseženih pirotehničnih izdelkih

	Število zasežene pirotehnike	
	2009	2010
CE	39.864	92.655
KP	150	181
KR	442	1.056

KK	196	3.284
LJ	262	13.557
MB	57.865	12.623
MS	640	4.026
NG	133	167
NM	10.969	1.396
SG	87	1.050
PO	98	11*
SKUPAJ	110.706	129.825

Pregled kršitev je predstavljen tudi v spodnjem grafu.

Graf 2: Zaseženi pirotehnični izdelki v obdobju 1995-2010

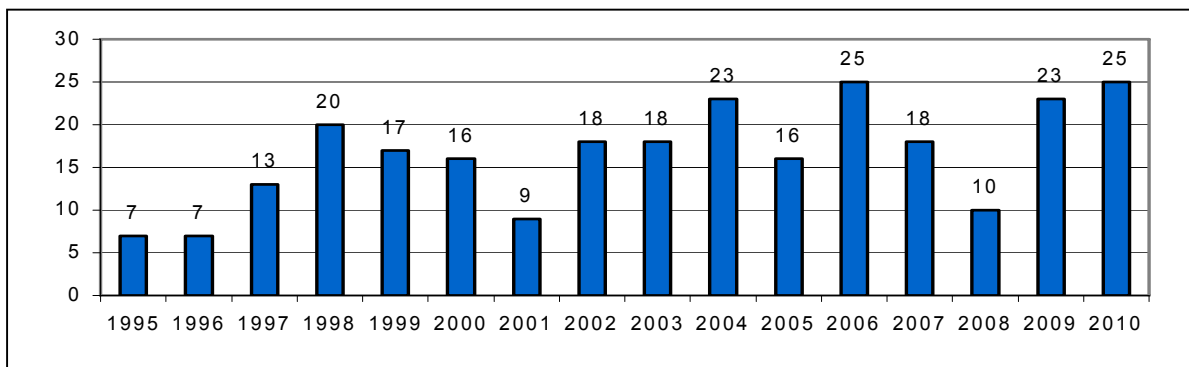

Policija se je v obdobju od 20. novembra 2010 do 10. januarja 2011 odzvala na vse klice državljanov, povezane z nezakonito uporabo pirotehničnih izdelkov, policisti pa so v vseh primerih ugotavljali elemente prekrškov in kaznivih dejanj. Poročila policijskih uprav kažejo na nadaljnji padec uporabe petard na račun drugih, varnejših pirotehničnih izdelkov, kar je posebej opazno pri praznovanju novega leta na prostem.

3. TELESNE POŠKODBE PRI UPORABI PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Število telesnih poškodb se je v primerjavi z lanskim obdobjem kljub učinkoviti medijski podpori zvišalo s 23 na 25, predvsem zaradi nepravilne uporabe pirotehničnih izdelkov. Povečalo se je število telesnih poškodb pri otrocih s 4 na 9, število hudih telesnih poškodb pa je upadlo s 6 na 2 (2006 - 5, 2007 - 2, 2008 - 1 in 2009 - 6). Od lažjih poškodb so bile najpogostejše poškodbe oči, opekline inčasne poškodbe sluha.

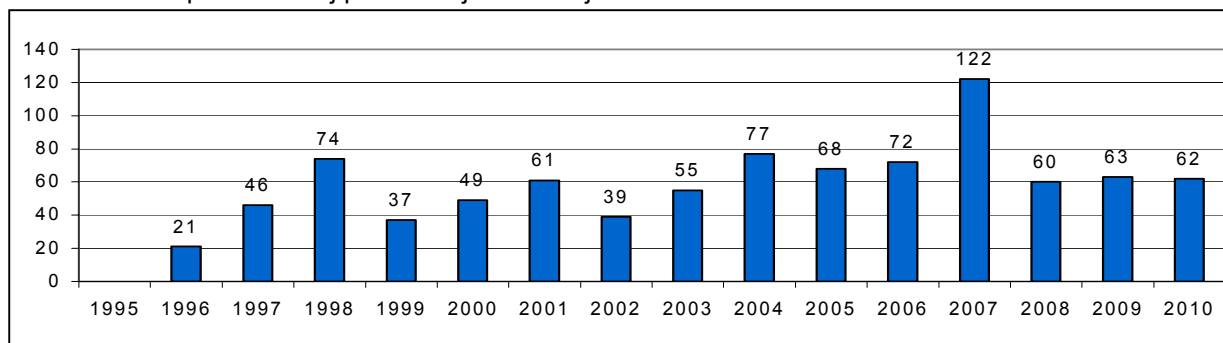
Graf 3: Število telesno poškodovanih v obdobju 1995 - 2010

4. POŠKODOVANJE PREMOŽENJA Z UPORABO PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Policisti so obravnavali 62 (63) primerov poškodovanj premoženja, kar je približno enako kot v prejšnjih letih, z izjemo leta 2007. Posamezni primeri poškodovanj tudi tokrat kažejo na očiten namen poškodovanja tuje stvari, kot na primer poškodovanje poštnih nabiralnikov, telefonskih govornic in zabojnikov za smeti. Poleg tega je bilo ugotovljenih več poškodb na osebnih avtomobilih ter na stanovanjskih in javnih zgradbah. Največ poškodovanj so obravnavali na območju PU Ljubljana (30, lani 29), PU Koper (9, lani 5) in PU Maribor (8, lani 6). Na ostalih policijskih upravah pa po nekaj primerov ali celo brez prijavljene povzročene materialne škode (PU Slovenj Gradec).

Graf 4: Število poškodovanj premoženja v obdobju 1996 – 2010

5. ZAKLJUČEK

Spremljanje statističnih podatkov o ukrepih policije v zadnjih nekaj letih kaže na trend umirjanja (v daljšem obdobju so opazna ciklična nihanja), na enak obseg števila poškodovanj premoženja, z izjemo leta 2007, na naraščanje števila zaseženih pirotehničnih izdelkov, po izrazitem padcu ob ukinitvi notranjih meja EU leta 2004, ter lanskoletni večji porast števila poškodb in letošnji porast za dva primeri. Treba pa je poudariti, da ne narašča število hudih poškodb.

Razveseljiv je trend postopnega padanja števila hujših poškodb otrok. Čeprav je njihovo število s 4 naraslo na 9, so posledice milejše.

Najpogostejša vzroka za nastanek hujših poškodb sta nepravilna uporaba pirotehničnih sredstev in aktivnosti za povečanje učinka (poka), npr. združevanje eksplozivne zmesi. Na ta način je prišlo tudi do odmevnih poškodb pri učencih v Športni dvorani Brezovica.

Pri zasegih v zadnjih letih opazamo pojav zelo močnih petard na črnem trgu (kategorij 3 in 4), ki pri nepravilnem delovanju ali uporabi vedno povzročijo poškodbe. Zato smo lani okrepili nadzor nad potencialnimi oskrbovalci črnega trga (posledica je bilo nekaj večjih zasegov), prav tako smo okrepili medijsko kampanjo opozarjanja.

Pohvaliti je treba zelo konstruktiven prispevek medijev pri osveščanju in opozarjanju na možnost poškodb pri nepravilni uporabi pirotehničnih izdelkov, pri čemer se vključuje tudi zdravstvena služba, ter seveda sodelovanje CURS, IRSNZ, TIRS in ostalih. Le s skupnimi napori lahko na dolgi rok dosežemo spreminjanje navad in krepitev zavesti državljanov, da so pirotehnični izdelki ob nepravilni uporabi lahko zelo nevarni, saj lahko povzročijo hude poškodbe.

Naloge policije na tem področju je treba še vedno izvajati z vidika doslednega spoštovanja zakonodaje in s tem povezanega represivnega ukrepanja v primerih ugotovljenih kršitev, vključevanja v preventivne aktivnosti in sodelovanja z drugimi organi.

Tudi letos bodo na državni ravni že enajsto leto zapored načrtovane in izvedene aktivnosti iz projekta Bodi zvezda, ne meči petard, poskušali pa bomo najti še nove oblike in vsebine.